

אב הרחמים הוא ירחם עם עמוסים ויזכור ברית איתנים.
ויציל נפשותינו מן השעות הרעות..

וייראו מאד
ויצעקו בני
ישראל

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת
בשלח

תשפ"ד

גיליון מס'

672

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

"הביתה!!"

"הביתה!!", היה מושג שגרת
בעולם החינוכי בו גדלתי - אותו
"הדור ההוא". (כי הדורות
מתחלפים היום כגרביים). היה
ניתן אפוא למלאות הסעות
מסילוק הסוררים..

1.

"ולא נחם אלוקים", מעידה התורה, "דרך ארץ
פלשתים, כי אמר: פן ינחם העם בראותם מלחמה
ושבו מצרימה".

מעודי נפעם אנוכי: "ושבו מצרימה? האמנם
דברים ככתבן; האם המחסה הראשוני מפני מלחמה
עם פלשתים הוא דווקא בקן-הצרעות המצרי -
המקום שכה נאנקו בו וכה כמהו לצאת ממנו אל
הדרור? משתומם אנוכי!

תוספת קטנה - אך גדולה: אחרי שמורעף על
העם מן השמיים יוצאים אנשים מקרבו ומגעעים
עזות. תקשיבו טוב למה: לקישואים והבצלים של
מצריים, מחנה הריכוז המפרך. בגלל העדר קישואים
ובצלים, אני שואל, שבים מצרימה? חידה שתומה!

נשיל האדרת מעל הדברים העמומים:

2.

האינסטינקט האנושי הוא לברוח מקושי כמפני
אש אוכלת, אל חוף-מבטחים, לכאורה. האם שם
באמת מצויה ההצלה והפדיון? שאלה קשה. בדרך-
כלל נהפוך הוא: המערבולת רק מתחילה.

אלא מה? שהאדם נחפז, ממחר לברוח מהאתגר.
אבל שוכח הוא את אחריתו המרה כפליים.

נוהג הוא האדם, החלש, לתת גט-כריתות לשעת
קושי.

מבכר הוא לחדול או להמשיך לשלב ב' ולא
לאזור חושים ופשוט להתמודד עם המצב הקיים.

ועצוב, כמה עצוב, שאדם נוטה להכריע בנושאים
הרי-גורל ומרחיקי-לכת בגלל רגע של היסטריה!

3.

חזון איש, זכר צדיק לברכה, לא היה רק אחד
מדמויות ההוד שידע עם הנצח. הוא היה גם 'חכימא
דיהודאי'.

לראש ישיבה שחילה את פניו בשאלה האם
לסלק תלמיד סורר מן המוסד, השיב בחריפות, אולי
בלתי-אופיינית: "אם הוא מפריע לך, תיקח אותו
אתך, תעלה על אוניה ותשליכו ללב ים, ודי".

מה, בעצם, לימד אותנו אביהן של
ישראל?

שאסור לנו לתת לרגעים סהרוריים לנווט את
תהלוכות חיינו ולהכתיב את סדר יומנו. צריך לחשוב
מטר אחד קדימה. אחרת, נמצא עצמנו במצב שבו
במקום להיחלץ מהבעיה אנו מעבים אותה עשרת-
מונים!

4.

אין ספק, ש'נער מתמודד' הוא אחד מהאתגרים
היותר בלתי-פשוטים הניצבים לפתחו של דור אחרון
עני בדעת. ואין זה משנה האם הנער כבר בעל
תספורת בלתי-גמורה או שעדיין, להוותנו, לא.

ההכרעה הספונטנית נטולת הסברה נוטה לסלק
את הנער מהמוסד, אלא שבכך הבעיה בעצמותה לא
באה על פתרונה. היא רק נדחקת אל מחוץ לכותלי
המוסד החינוכי. השאלה המרכזית היא, מה יקרה
בפרק ב' בסדרה. האם מהלך זה באמת יביא את
המזור הרוחני או שהוא ירחיק את הנער הסורר
קילומטר נוסף ויהפוך אתו לסורר עוד יותר.

אלא מה? שהשכל לא פועל. רק הרגש הרגעי
הלוהט לטפל בנער ה'מופרע', כביכול, מלמעלה,
כמו היה אובייקט בלתי-תקין שמפריע לרכבת
החינוכית לדהור בקלות. שמפריע למכונה של
ה ח י נ ו ך ה ' מ ס ח ר י ' ל ה ד פ י ס
העתקים...

וברגע שקט של מחשבה צלולה, כאשר הטעות
הפטאלית נקלטה - זה כבר מאוחר. מאוחר מידי.
התברר אפוא כי היד הייתה קלה מידי על ההדק.
כמה אנושי, כמה אבסורדי.

"פן ינחם העם" - בימים ההם בזמן הזה.

הפנקסו של החנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

האחים של..

איך מצילים את האחים של הנער המתמודד?

השאלה נפוצה: מה עושים עם החשש שהנער המתמודד ישפיע על אחיו?

ובכן, השאלה מבוססת על הנחת יסוד לא נכונה.

הנחת-היסוד היא:

שכאשר יש במשפחה אחת ילד שנשר (נקרא לו ראובן), ואחריו נשרו עוד שנים (נקרא להם שמעון ולוי), אזי כנראה שהכל נגרם בגלל ראובן.

ומה לא נכון בהנחה הזו?

יש כלל שלמדתי מתוך אלפי מקרי נשירה, והוא:

נשירה היא תמיד תוצאה של מצוקה.

הכלל הזה כל כך נכון בעיני, שלדעתי כמעט ואין בו יוצאים מן הכלל.

(כמעט) כל הנושרים כולם - נשרו בגלל מצוקה.

ומעתה, כשנבא לדון מדוע שמעון ולוי נשרו, התשובה היא:

כמו שראובן נשר בגלל המצוקה האישית שלו, כך גם שמעון ולוי נשרו גם הם בגלל המצוקות האישיות שלהם.

שימו לב: אין כזה דבר בעולם, שבחור שטוב לו בחיים ובישיבה, ינשור רק בגלל אחיו.

ולכן הפתרון הוא - לפתור את המצוקות של שמעון ושל לוי, ואז הם לא ינשרו.

אכן, יש מקרים בהם ממש נדמה שאכן מאז שראובן נשר, התחיל להתגלגל הדומינו,

והאחים התקלקלו בזה אחר זה לפי קצב שנראה מתואם.

נכון, יש מקרים כאלו.

אבל גם שם, לאחר שבדקנו לעומק, התברר שהסיפור קצת שונה, וכך הוא היה:

תלמודא

מושג תלמודי אחד

קידוש - "הצהרה"

בגמרא (פסחים קב, א) מסופר כי תלמידי רב סעדו עם רב המנונא סבא בערב השבת, וכשהשבת עמדה לפרוס כנפיה ורצו לקדש הציעו להפסיק את הסעודה ולקבעה לשבת באמצעות פריסת מפה אחרת וכדומה, אולם רב המנונא דחה אותם וטען כי השבת קובעת את עצמה עם כניסתה ואין צורך ב'היכר' זה לצד הקידוש.

ובצל"ח הסביר, כי מדובר היה בשעה של בין-השמשות, שהיא ספק לילה, וכי אז היה צורך בהיכר לשבת, ולא היה די בקידוש כאשר הוא נעשה בעיצומה של סעודה שהחלה בחול וממשיכה באותה מתכונת, מבלי 'פורס מפה' או היכר אחר שמבטא את העובדה שמעתי ואילך הסעודה הינה סעודת שבת. הוסיף הצ"ח וכתב כי אף שלפי הנלמד לעיל בגמרא לרב אין דין של 'קידוש במקום סעודה', וממילא לכאורה מה אכפת לנו כי הסעודה לא נראית כסעודת שבת, אך מכל-מקום כאן הדבר גרוע יותר כאשר הסעודה היא המשכה של סעודת-החול. ויש להבין זאת.

נקדים במה שלמדנו בדברי הגמרא לקמן (קה, ב) כי יש לקדש בלילה, הגם שיש לו רק כוס אחת ו'כבוד יום' עדיף מ'כבוד לילה' משום ש'חביבה מצווה בשעתה' ושעת הקידוש המקורית היא בליל-שבת. ויש שדנו מכאן בשאלה של 'זריזין מקדימין' מול 'מצווה מן המובחר' אולם על-פיו נראה שאינו ומשני הזוויות המדוברות, ובעיקר מהראשונה - שדין מועד הקידוש בלילה אינו רק מעניין 'זריזין מקדימין' אלא עיקר מצוות הקידוש נקבעה ביסודה בלילה - "קדשהו בכניסתו", היינו שהקידוש הוא מעין "הצהרה" של האדם שנכנסה השבת (הגם שהיא נכנסה גם מבלעדי הקידוש). ולכן אין זה רק עניין לקדש בלילה אלא לב העניין.

ועתה נשוב לדברינו שבפתיחה. גם לרב שאין דין שתבנית הקידוש תהיה על סעודה, אך בוודאי גם לדידו הקידוש נועד להצהיר שהשבת נכנסת. ואם האדם ממשיך בשגרת סעודת-החול שלו לאחר הקידוש הרי הוא מוכיח במעשיו שלא קיבל על-עצמו את קדושת השבת, כי במעשיו ניכר שהוא ממשיך סעודת-החול שלו. ועל כן יש כאן פגם אמיתי ב"קידוש" עצמו - בעניינו ובתכליתו. והבן כי הוא נפלא.

ראובן נשר. ההורים הגיבו בחרדות ובהיסטריה. והפחד שלהם - הוא שגרם לנשירת אחים נוספים. כי כשאנחנו מאד מפחדים ממושהו מסוים, ומתנהגים באופן חרדתי - אזי יש סיכוי גבוה שהוא אכן יקרה.

אמור מעתה: ראובן הוא אכן זה שהתחיל לגלגל את הדומינו, אבל אם ההורים לא היו לוקים בחרדה - הם היו מצילים את שאר ילדיהם.

יש עוד מקרה דומה לזה. ושוב, טעות דקה בתפיסה.

ראובן נשר. ההורים התחילו להילחם נגדו. לעתים מסתמכים על שיטות שונות. נעלו עליו את הדלת בלילה, אסרו עליו להיכנס הביתה עם סמארטפון, יצאו לחפש אחריו בכיכר ציון ועשו לו בושות. הכל לפי ספר השיטות המיושנות והלא יעילות.

לאחר שהבית התחלק לשתי מפלגות - מפלגת ההורים, מול 'מפלגת ראובן', אזי כל שאר המתבגרים נדרשו לקחת צד ב'בחירות' האלו (גם סוג של מצוקה).

ואז מה קרה? חלק מהאחים/יות בחרו ב'מפלגת ההורים', וחלק מהם בחרו ב'מפלגת ראובן', ונשרו.

אמור מעתה: ראובן הוא אכן זה שהתחיל להפיל את הדומינו, אבל אם ההורים לא היו מפלגים את המשפחה לשתי מפלגות - הם היו מצילים את שאר ילדיהם.

המסקנה:

כדי לשקם את הבית, כדי להציל את הבן המתמודד, וכדי להגן על אחיו ואחיותיו - צריך ללמוד איך להיות הורים לנוער מתמודד.

כשיודעים בערך, זה לא מספיק.

כי במצב כזה, כל טעות עשויה להיות הרסנית.

חייבים ללמוד את הנושא במדויק, ובזמן.

וזה בדיוק מה שאנו הולכים בעז"ה ללמוד ביסודיות בקורס להורים "נוער מתמודד - מניעה וטיפול".

"הרב, לך יש שבע ילדים! חכה מאחור. אני הולך במקומך!"

"זו האמת של העם שלנו", מפטיר ר' אליאב, "השאר - קצף על פני המים".

בקשתה של החטופה

"פגשתי את עדינה משה בת ה-72, תושבת קיבוץ ניר-עוז, שחזרה משבי חמאס", סיפר שר הבריאות. "עדינה סיפרה לי על ויכוח שהיא ניהלה עם המחבל במעמד השחרור וביקשה ממנו שישחרר במקומה אישה אחרת - מבוגרת ממנה ובמצב פחות טוב. זו", הוא מדגיש, "תמצית מהגבורה של האנשים הנדירים האלה". באמת מעשה אצילי מאין-כמוהו כאשר חייך תלויים לך מנגד.

בריאיון שנערך עמו, תיאר בוסו את אשר עבר על החטופים: "הם היו במנהרות חשוכות בתנאים קשים כמעט ללא אוכל, אחת החטופות סיפרה לי שהיא אישית הכינה את האוכל אבל בימים האחרונים לא היה מה להכין. גם העובדים הזרים שפגשתי היום סיפרו לו שהיו כמעט ללא אוכל".

עדינה, שבעלה, משה, נרצח למול עיניה בידי המחבלים בחדר הממ"ד, היא אמא לארבעה ילדים: מאיה, יעל, ששון ועמוס. לאחר עסקה בין ישראל לחמאס, היא שבה לזרועות ילדיה ונכדיה, ותוכל להמשיך בגידול חלק מנכדיה הגרים בקיבוץ.

לתשומת-ליבכם!

**מהדורת הדפוס מודפסת בכמות
חוגבלת מאוד ברחבי הארץ. ניתן
לקבל את הגיליון ללא תמורה -
בשליחת דוא"ל לכתובת:
abyisrael@gmail.com**

מנגל כשר בכפר עזה

מדוע קנו המארחים מנגלים חד-פעמיים
ומה ביקשה החטופה מחוטפיה?

זה היה אחרי כ-100 ימים מאז גלו מביתם בעקבות המתקפה הברברית על קיבוץ כפר עזה, אז חולצו תחת אש ואיבדו 52 משכניהם בקרבות עזים, שחר ואיילת שנורמן התקשו להרגיש פליטים זמן רב והחליטו לשוב הביתה. משפחת שנורמן היא למעשה המשפחה היחידה ששבה לקיבוץ ההרוס. זה לא קל, הפחדים עדיין צפים, אבל זו, מבחינתם, הייתה הברירה היחידה.

כעבור ימים מספר, ובאורח אקראי למדי, התארחו אצלם כמה מכוחות הביטחון ששהו באזור - והשאר היסטוריה.

אחרי ששמעו של הבית עבר מפה לאוזן, ביתם הפך לאבן-שואבת כאשר מידי יום מתארחים אצלם לארוחות דשנות חינם אין כסף, אזרחים העובדים באזור, חברי כיתת הכוננות, חיילים רבים וכדומה - כל עם ישראל לשבטיו.

התפריט: פיתות, בשרים על האש וסלטים. לקינוח: תותים ותאנים.

וכסף מנלן? מכספי החסכוניות הפרטיים שלהם. "במקום לנסוע לחו"ל, החלטנו לעשות עם זה טוב לאנשים".

שחר מספר כי "הלכנו לחנות וקנינו שם מנגלים מפחם כדי שנוכל לארח את כל החיילים בלי שום חשש... אנחנו קונים בנתיבות ומקפידים לקנות את הבשר עם כל הכשרויות, כדי שכולם ירגישו רצויים ומוזמנים..."

הרב והעגילים

ר' אליאב תורג'מן מספר: "במהלך הלחימה בעזה, היינו בהיתקלות עם מחבלים ופתחנו בהכנה להסתערות.

"אני מתחיל לנוע, ואז מקבל מכה של כת בצד. אני מסתכל ורואה חייל עטור עגילים, שאומר לי:

מלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

הזמנית ברחמי"ל לערוך בצפת

ההוראה, שהועלתה בין-היתר ב'קידושים' שנערך באפרטא בשבת אביב, הוזכרה

אחרי 30 שנה: היהודי ערך מעמד 'שולם זוכער' לעצמו

הסיפור שהפך לשיחת-היום בעיר המקובלים

לרבים הוראה שנפוצה משמו של הסטייפלער זי"ע ולפיה יש לערוך 'קידוש' בהולדת הבת כדי למנוע בעיות בשידוכין בהמשך.

הוראה זו, כך אומרים, יסודה בדברי הרה"ק מהורנסטייפל זי"ע שהדגיש את החובה לערוך 'קידוש' כהודאה להקב"ה על כך. מעניין.

מתפללי ביהמ"ד המרכזי 'תפילה למשה - לעלוב' שבשכונת דרום העיר בצפת הופתעו בשבוע שעבר לגלות הזמנה ייחודית למעמד 'שולם זוכער' שיתקיים בביהמ"ד הנודע המהווה אבן-שואבת לרבים: מדובר ביהודי בשנות ה-30 לחייו, שאיננו תושב העיר, שהזמין את המתפללים למעמד 'שולם זוכער' שייערך בליל שבת מלכתא בביהמ"ד - עבור עצמו..

<<<

מתברר, כי האיש, שזקוק לישועה, שיחר את דלתו של מורו ורבו כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א ששאל ובדק האם עשו לו 'שולם זוכער' כשנולד. בירור העלה כי אכן זה לא נעשה משום שהשבת שלאחר הלידה חלה בליל יום-הכיפורים מה שכמובן לא אפשר את הדבר.

הרבי הציע לו לערוך את סעודת ה'שולם זוכער' עבורו, גם במרחק השנים שחלפו מאז.

<<<

בדבריו הרבי מבעלזא תומך יתדותיו בהוראת הרבי הקודם, קדוש ישראל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שפעם הציע ליהודי שלא זכה להיפקד לערוך 'שולם זוכער' לעצמו לאחר שהתברר כי לא זכה לכך בהיותו ונולד בזמן מלחמה. "חסר לך ברכות של יהודים!", הטעים מהר"א זי"ע, "ועל כן ערוך 'שולם זוכער' כעת ובעז"ה תיוושע". וכך הווה.

הדבר היה והפך לשיחת-היום בקרב בני צפת - עיר התורה והחסידות בגליל, ששחו בדבר ההוראה המעניינת.

אי"ה

בקרוב!!

